

Cuprins

Cuvânt-înainte	7
I. ARHITECTURA SISTEMULUI DE PENSII DIN ROMÂNIA	9
II. SISTEMUL DE PENSII PUBLICE DIN ROMÂNIA	11
1. Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice și Normele de aplicare	11
<i>Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice</i>	11
<i>Normele de aplicare a prevederilor Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice</i>	123
2. Legea nr. 578/2004 privind acordarea unui ajutor lunar pentru soțul supraviețuitor și Normele metodologice de aplicare	188
<i>Legea nr. 578/2004 privind acordarea unui ajutor lunar pentru soțul supraviețuitor</i>	188
<i>Normele metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 578/2004 privind acordarea unui ajutor lunar pentru soțul supraviețuitor</i>	191
3. Hotărârea nr. 233/2011 privind atribuțiile, organizarea și funcționarea caselor de pensii sectoriale	195
4. Statutul Casei Naționale de Pensii Publice	200
5. O.U.G. nr. 1/2011 privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor acordate beneficiarilor proveniți din sistemul de apărare, ordine publică și siguranță națională	222
6. O.U.G. nr. 59/2011 pentru stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor prevăzute la art. 1 lit. c)-h) din Legea nr. 119/2010 privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor	239

III. SISTEMUL DE PENSII PRIVATE DIN ROMÂNIA	266
1. Schema actelor normative aplicabile în materia pensiilor private (clasificate pe subiecte de interes)	266
2. O.U.G. nr. 93/2012 privind înființarea, organizarea și funcționarea Autorității de Supraveghere Financiară.....	271
3. O.U.G. nr. 50/2005 privind înființarea, organizarea și funcționarea Comisiei de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private.....	283
4. Legea nr. 411/2004 privind fondurile de pensii administrate privat	297
5. Legea nr. 204/2006 privind pensiile facultative	352
IV. FISCALITATEA SISTEMULUI DE PENSII DIN ROMÂNIA	400
Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal și Normele metodologice de aplicare (<i>extras</i>).....	400
Actualizări terminologice	452

Pensii publice și pensii private. Reglementări juridice și norme de aplicare

Universul Juridic
București
-2013-

Cuvânt-înainte

Pensiile în România

România îmbătrânește și caută soluții pentru sistemele de pensii. Presiunea demografiei și situația economică și fiscală vor influența în mod inevitabil creșterea cheltuielilor pentru pensii.

Ca orice stat din Uniunea Europeană, România este responsabilă pentru reformarea sistemelor de pensii astfel încât să gestioneze potențialele riscuri în condiții optime și să asigure un nivel adecvat al veniturilor pentru pensionari.

Încercând să limiteze dezechilibrele din piața muncii și impactul economic și bugetar al tendințelor demografice, România a adoptat o serie de reforme care echilibrează situațiile financiare ale sistemelor de pensii. Trecerea de la sistemele publice la sistemele de pensii private este un exemplu care merge în acest sens.

Arhitectura pensiilor din România este construită pe trei piloni, respectiv: Pilonul I – Sistemul de pensii publice, Pilonul II – Sistemul de pensii administrate privat și Pilonul III – Sistemul de pensii facultative. Plecând de la acest fapt, prezenta lucrare își propune să faciliteze accesul la o cunoaștere și la o înțelegere mai rapidă a textului legislativ aplicabil domeniului pensiilor. Prin urmare, lucrarea este divizată în patru părți, respectiv:

- I. Arhitectura sistemului de pensii din România
- II. Sistemul de pensii publice din România
- III. Sistemul de pensii private din România
- IV. Fiscalitatea sistemului de pensii din România

Sperăm că această lucrare este o viziune de ansamblu a sistemului de pensii din România și că rezultatele eforturilor noastre însumate vor constitui un sprijin real pentru cititorul prezentei lucrări.

Vă mulțumim.
Maria Bădoi

I. ARHITECTURA SISTEMULUI DE PENSII DIN ROMÂNIA

Casa Națională de Pensii Publice	Autoritatea de Supraveghere Financiară – Sectorul de Pensii Private	
PILONUL I	PILONUL II	PILONUL III
<i>Legea nr. 263/2010</i> privind sistemul unitar de pensii publice	<i>Legea nr. 411/2004</i> privind fondurile de pensii administrate privat, republicată, cu modificările și completările ulterioare	<i>Legea nr. 204/2006</i> privind pensiile facultative, cu modificările și completările ulterioare
	Funcțional din <i>mai 2008</i>	Funcțional din <i>mai 2007</i>
Sistem administrat public	Sistem administrat privat	
Tip PAYG – sistem unic, obligatoriu, contributiv, egal, redistributiv, bazat pe solidaritate între generații.	Tip contribuții definite (DC) – sistem cu evidența contribuțiilor participanților în conturi individuale, bazate pe capitalizare, respectiv investirea și acumularea contribuțiilor.	
Contribuția de asigurări sociale (CAS) se plătește de către angajator și se virează în bugetul asigurărilor sociale de stat.	Nu instituie obligații financiare pentru angajat sau angajator. Contribuția la fondul de pensii este parte din contribuția individuală de asigurări sociale datorată la sistemul public de pensii.	Instituie obligații financiare (o plată suplimentară).
CAS - angajator: 20,8% din venitul brut și - angajat: 10,5% din venit.	O cotă de 3,5% în anul 2012 și o cotă de 4% în anul 2013 din contribuția individuală de asigurări sociale datorată la sistemul public de pensii au fost transferate la fondurile de pensii administrate privat. Până în anul 2016, cota va crește până la 6%.	Contribuțiile se plătesc de către angajat maxim 15% din venituri. Angajatorul poate să contribuie cu o cotă parte. Deductibilitate: 400 euro pentru fiecare angajat anual la calculul impozitului pe venit, 400 euro pentru angajator pentru fiecare angajat anual la calculul impozitului pe profit.
Obligativ – pentru categoriile prevăzute expres de lege. Opțional – prin contract de asigurare.	Participanți: asigurații din sistemul public. Obligativ pentru persoanele de până în 35 ani. Opțional pentru persoanele cu vârsta între 35 și 45 de ani.	Participanți: angajați, funcționari publici sau persoane autorizate să desfășoare o activitate independentă, membrii unei societăți cooperative, altă persoană care realizează venituri din activități profesionale sau agricole. Facultativ, fără limită de vârstă.

INFORMARE

**cu privire la aplicarea dispozițiilor cuprinse în Hotărârea
Guvernului nr. 613/2013 pentru modificarea și completarea
Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 571/2003
privind Codul fiscal, aprobate prin Hotărârea Guvernului
nr. 44/2004, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 528
din 22/08/2013**

Ca urmare a publicării Hotărârii Guvernului nr. 613/2013 pentru modificarea și completarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 571/2003 privind Codul fiscal, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 44/2004, facem următoarele precizări:

I. Pentru contribuțiile plătite la fondurile de pensii facultative din România constituite în baza Legii nr. 204/2006 privind fondurile de pensii facultative, cu modificările și completările ulterioare, se acordă același tratament fiscal ca și până în prezent, **în baza actului individual de aderare la fondul de pensii facultative și al documentelor care probează plata contribuțiilor fondul de pensii facultative**. Astfel:

- **Pentru cheltuielile plătite de angajator pentru angajat**, la calculul impozitului pe profitul societății, se acordă deductibilitate în limita unei sume reprezentând echivalentul în lei a 400 de euro, într-un an fiscal, pentru fiecare participant, pentru cheltuielile înregistrate de angajator în numele unui angajat, la schemele de pensii facultative, potrivit Legii nr. 204/2006.

- **Pentru cheltuielile plătite de angajat în nume propriu**, la calculul impozitului pe venit, se acordă deductibilitate în limita unei sume reprezentând echivalentul în lei a 400 de euro, într-un an fiscal, pentru fiecare participant, pentru sumele plătite de angajat în nume propriu la schemele de pensii facultative, potrivit Legii nr. 204/2006.

Fondurile de pensii facultative care sunt constituite și funcționează conform prevederilor Legii nr. 204/2006 și pentru care se acordă deductibilitate fiscală sunt cele care se regăsesc pe pagina de internet a Autorității de Supraveghere Financiară, www.csspp.ro în secțiunea Registru, Pilonul III. Astfel, în contextul în care aceste fonduri de pensii facultative sunt reglementate, supravegheate și controlate de Autoritatea de Supraveghere Financiară în baza Legii nr. 204/2006, considerăm că nu mai este necesară emiterea unei calificări suplimentare.

II. Pentru contribuțiile plătite la fondurile de pensii facultative din statele membre ale Uniunii Europene sau aparținând Spațiului Economic European, se acordă aceeași deductibilitate ca și pentru contribuțiile plătite la fondurile de pensii facultative din România, cu mențiunea că Autoritatea de Supraveghere Financiară va emite, pentru fiecare caz în parte, care îi este supus atenției, o calificare a fondului de pensii respectiv.

Sursa: <http://www.csspp.ro/stiri/informare/211>

II. SISTEMUL DE PENSII PUBLICE DIN ROMÂNIA

1. Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice și Normele de aplicare

Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice¹⁾

Capitolul I Dispoziții generale

Art. 1. Dreptul la asigurări sociale este garantat de stat și se exercită, în condițiile prezentei legi, prin sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, denumit în continuare *sistemul public de pensii*.

Art. 2. Sistemul public de pensii se organizează și funcționează având ca principii de bază:

a) principiul unicității, potrivit căruia statul organizează și garantează sistemul public de pensii bazat pe aceleași norme de drept, pentru toți participanții la sistem;

b) principiul obligativității, potrivit căruia persoanele fizice și juridice au, conform legii, obligația de a participa la sistemul public de pensii, drepturile de asigurări sociale exercitându-se corelativ cu îndeplinirea obligațiilor;

c) principiul contributivității, conform căruia fondurile de asigurări sociale se constituie pe baza contribuțiilor datorate de persoanele fizice și juridice participante la sistemul public de pensii, drepturile de asigurări sociale convenindu-se în temeiul contribuțiilor de asigurări sociale plătite;

¹⁾ M. Of. nr. 852 din 20 decembrie 2010; cu ultimele modificări aduse prin **Legea nr. 37/2013** pentru modificarea Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice (M. Of. nr. 131 din 12 martie 2013; în vigoare de la data de întâi a lunii următoare celei în care aceasta s-a publicat).

d) principiul egalității, prin care se asigură tuturor participanților la sistemul public de pensii, contribuabili și beneficiari, un tratament nediscriminatoriu, între persoane aflate în aceeași situație juridică, în ceea ce privește drepturile și obligațiile prevăzute de lege;

e) principiul repartiției, pe baza căruia fondurile de asigurări sociale se redistribuie pentru plata obligațiilor ce revin sistemului public de pensii, conform legii;

f) principiul solidarității sociale, conform căruia participanții la sistemul public de pensii își asumă reciproc obligații și beneficiază de drepturi pentru prevenirea, limitarea sau înlăturarea riscurilor asigurate prevăzute de lege;

g) principiul autonomiei, bazat pe administrarea de sine stătătoare a sistemului public de pensii, conform legii;

h) principiul imprescriptibilității, potrivit căruia dreptul la pensie nu se prescrie;

i) principiul incesibilității, potrivit căruia dreptul la pensie nu poate fi cedat, total sau parțial.

Art. 3. (1) În înțelesul prezentei legi, termenii și expresiile de mai jos au următoarele semnificații:

a) *asigurat* – persoana fizică pentru care angajatorul este obligat să rețină și să plătească contribuția individuală de asigurări sociale, precum și persoana fizică ce achită, în nume propriu, contribuția de asigurări sociale, conform prezentei legi;

b) *case de pensii sectoriale* – casele de pensii care funcționează în subordinea Ministerului Apărării Naționale, Ministerului Administrației și Internelor și Serviciului Român de Informații, cu respectarea legislației în vigoare privind protecția informațiilor clasificate în instituțiile din sistemul național de apărare națională, ordine publică și siguranță națională;

c) *contract de asigurare socială* – contractul încheiat voluntar între persoane fizice și casele teritoriale de pensii în scopul asigurării în sistemul public de pensii;

d) *contribuabil* – persoana fizică sau juridică ce plătește contribuții de asigurări sociale sistemului public de pensii, conform prezentei legi;

e) *declarație individuală de asigurare* – documentul depus la casele teritoriale de pensii, pe baza căruia se înregistrează în sistemul public de pensii persoanele care desfășoară activități independente, asigurate obligatoriu prin efectul legii în sistemul public de pensii;

f) *declarație nominală de asigurare* – declarația privind evidența nominală a asiguraților și a obligațiilor de plată către bugetul asiguraților sociale de stat;

g) *locuri de muncă în condiții deosebite* – locurile de muncă unde gradul de expunere la factorii de risc profesional sau la condițiile specifice unor categorii de servicii publice, pe toată durata timpului normal de muncă, poate conduce în timp la îmbolnăviri profesionale, la comportamente riscante în activitate, cu consecințe asupra securității și sănătății în muncă a asiguraților;

h) *locuri de muncă în condiții speciale* – locurile de muncă unde gradul de expunere la factorii de risc profesional sau la condițiile specifice unor categorii de servicii publice, pe durata a cel puțin 50% din timpul normal de muncă, poate conduce în timp la îmbolnăviri profesionale, la comportamente riscante în activitate, cu consecințe grave asupra securității și sănătății în muncă a asiguraților;

i) *locuri de muncă în alte condiții* – locurile de muncă și activități din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale care implică pericol permanent de vătămare corporală gravă, invaliditate, mutilare, suprimare a vieții ori de pierdere a libertății – captivitate, terorism, răpiri, luări ca ostatici ori alte asemenea situații – și pentru care nu se pot lua măsuri de prevenire sau de protecție;

j) *perioade asimilate* – perioadele pentru care nu s-au datorat sau plătit contribuții de asigurări sociale și care sunt asimilate stagiului de cotizare în sistemul public de pensii;

k) *prestații de asigurări sociale* – veniturile de înlocuire acordate la intervenirea riscurilor asigurate sub formă de pensii, ajutoare sau alte tipuri de prestații prevăzute de prezenta lege, pentru pierderea totală ori parțială a veniturilor asigurate;

l) *punctaj lunar* – numărul de puncte realizat de asigurat într-o lună, calculat prin raportarea câștigului salarial brut lunar/soldei brute lunare sau, după caz, a venitului lunar asigurat, care a constituit baza de calcul a contribuției de asigurări sociale, la câștigul salarial mediu brut din luna respectivă, comunicat de Institutul Național de Statistică;

m) *punctaj anual* – numărul de puncte realizat de asigurat pe parcursul unui an calendaristic, obținut prin împărțirea la 12 a sumei punctajelor lunare;

n) *punctaj mediu anual* – numărul de puncte realizat de asigurat, calculat prin raportarea punctajului total realizat de acesta în întreaga perioadă de activitate la numărul anilor corespunzători stagiului complet de cotizare prevăzut de lege la data pensionării;

o) *riscuri asigurate* – evenimentele care, la producerea efectelor lor, obligă instituțiile sistemului public de pensii să acorde asiguraților prestațiile sociale, cu respectarea prevederilor prezentei legi (invaliditate, bătrânețe și deces);

p) *stagiul de cotizare* – perioada de timp pentru care s-au datorat contribuții de asigurări sociale la sistemul public de pensii, precum și

cea pentru care asigurații cu declarație individuală de asigurare sau contract de asigurare socială au datorat și plătit contribuții de asigurări sociale la sistemul public de pensii;

q) *stagiul de cotizare în specialitate* – perioada în care o persoană din sistemul național de apărare națională, ordine publică și siguranță națională, precum și din sistemul administrației penitenciare s-a aflat în una dintre următoarele situații:

1. a avut calitatea de cadru militar în activitate;
2. a îndeplinit serviciul militar ca militar în termen, militar cu termen redus, elev al unei școli militare/școli de agenți de poliție sau student al unei instituții de învățământ din sistemul de apărare națională, ordine publică și siguranță națională pentru formarea cadrelor militare, polițiștilor și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, cu excepția liceului militar;
3. a fost concentrată sau mobilizată ca rezervist;
4. a fost în captivitate;
5. a avut calitatea de funcționar public cu statut special în instituțiile din sistemul de apărare națională, ordine publică și siguranță națională, precum și din sistemul administrației penitenciare;
6. a avut calitatea de militar angajat pe bază de contract și/sau de soldat și gradat voluntar;

r) *stagiul complet de cotizare* – perioada de timp prevăzută de prezenta lege în care asigurații au realizat stagiul de cotizare pentru a putea beneficia de pensie pentru limită de vârstă, pensie anticipată sau pensie anticipată parțială;

s) *abrogată*;

t) *stagiul minim de cotizare* – perioada minimă de timp prevăzută de prezenta lege în care asigurații au realizat stagiul de cotizare pentru a putea beneficia de pensie, la împlinirea vârstei standard de pensionare;

u) *stagiul potențial* – perioada de timp prevăzută de prezenta lege, considerată stagiul de cotizare și acordată la calculul pensiei de invaliditate, ca o creditare pentru stagiul de cotizare nerealizat din cauza afecțiunilor invalidante;

v) *vârsta standard de pensionare* – vârsta stabilită de prezenta lege, pentru bărbați și femei, la care aceștia pot obține pensie pentru limită de vârstă, în condițiile legii, precum și vârsta din care se operează reducerile prevăzute de lege.

(2) În sensul prezentei legi, prin câștig salarial brut/soldă brută/salariu lunar brut se înțelege veniturile din salarii sau asimilate salariilor care se supun impozitului pe venit, conform prevederilor Codului fiscal.

Art. 4. (1) De la data intrării în vigoare a prezentei legi, Casa Națională de Pensii și Alte Drepturi de Asigurări Sociale devine Casa Națională de Pensii Publice, denumită în continuare *CNPP*, instituție care păstrează modul de organizare și funcționare, preia personalul, precum și drepturile și obligațiile acesteia.

(2) Administrarea sistemului public de pensii se realizează prin CNPP și prin casele de pensii sectoriale, care se înființează, funcționează și îndeplinesc atribuțiile prevăzute de prezenta lege.

(3) În subordinea CNPP funcționează case județene de pensii, în fiecare municipiu-reședință de județ, precum și Casa de Pensii a Municipiului București, denumite în continuare *case teritoriale de pensii*.

(4) CNPP poate înființa case locale de pensii, în funcție de numărul și structura asiguraților, care funcționează sub conducerea și controlul casei județene de pensii, respectiv ale Casei de Pensii a Municipiului București.

Art. 5. (1) Asigurații sistemului public de pensii pot fi cetățeni români, cetățeni ai altor state sau apatrizi, pe perioada în care au, conform legii, domiciliul sau reședința în România.

(2) Pot fi asigurați ai sistemului public de pensii și cetățenii români, cetățenii altor state și apatrizii care nu au domiciliul sau reședința în România, în condițiile prevăzute de instrumentele juridice cu caracter internațional la care România este parte.

(3) Asigurații au obligația să plătească contribuții de asigurări sociale și au dreptul să beneficieze de prestații de asigurări sociale, conform prezentei legi.

Art. 6. (1) În sistemul public de pensii sunt asigurate obligatoriu, prin efectul legii:

I. a) persoanele care desfășoară activități pe bază de contract individual de muncă, inclusiv soldații și gradații voluntari;

b) funcționarii publici;

c) cadrele militare în activitate, soldații și gradații voluntari, polițiștii și funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale;

d) persoanele care realizează venituri de natură profesională, altele decât cele salariale, din drepturi de autor și drepturi conexe definite potrivit art. 7 alin. (1) pct. 13¹ din Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, precum și din contracte/convenții încheiate potrivit Codului civil.

II. persoanele care își desfășoară activitatea în funcții electivă sau care sunt numite în cadrul autorității executive, legislative ori